

El 23 de juny el Col·legi de Periodistes va acollir una taula rodona que pot marcar un punt d'inflexió. Sota la pregunta "Què fem amb el patrimoni fotogràfic de Catalunya?" va comptar amb la presència, entre altres ponents, de Ferran Mascarell, conseller de Cultura. Aquest va repassar els principals pros i contres del sector, i anunciant les intencions de treballar a fons en la defensa del patrimoni. De les paraules del conseller, en va sobresortir l'anunci d'un futur Centre Nacional de Fotografia.

El patrimoni fotogràfic, en ple debat

Eudald Coll
Fotos: Sergi Reboredo

Una gran representació de la fotografia catalana va assistir el passat 23 de juny a la taula rodona que, sota el títol "Què fem amb el patrimoni fotogràfic de Catalunya?", va organitzar la comissió de Cultura del Col·legi de Periodistes. Entre els ponents, hi havia Ferran Mascarell, conseller de Cultura, la qual cosa va fer que la sala d'actes s'omplís d'un centenar de persones, moltes d'elles expectants per la intervenció del màxim responsable de la política cultural.

A la sala hi havia des de fotògrafs de renom (Oriol Maspons, Colita, Joan Guerrero, entre altres) fins a arxivistes, galeristes i col·leccionistes.

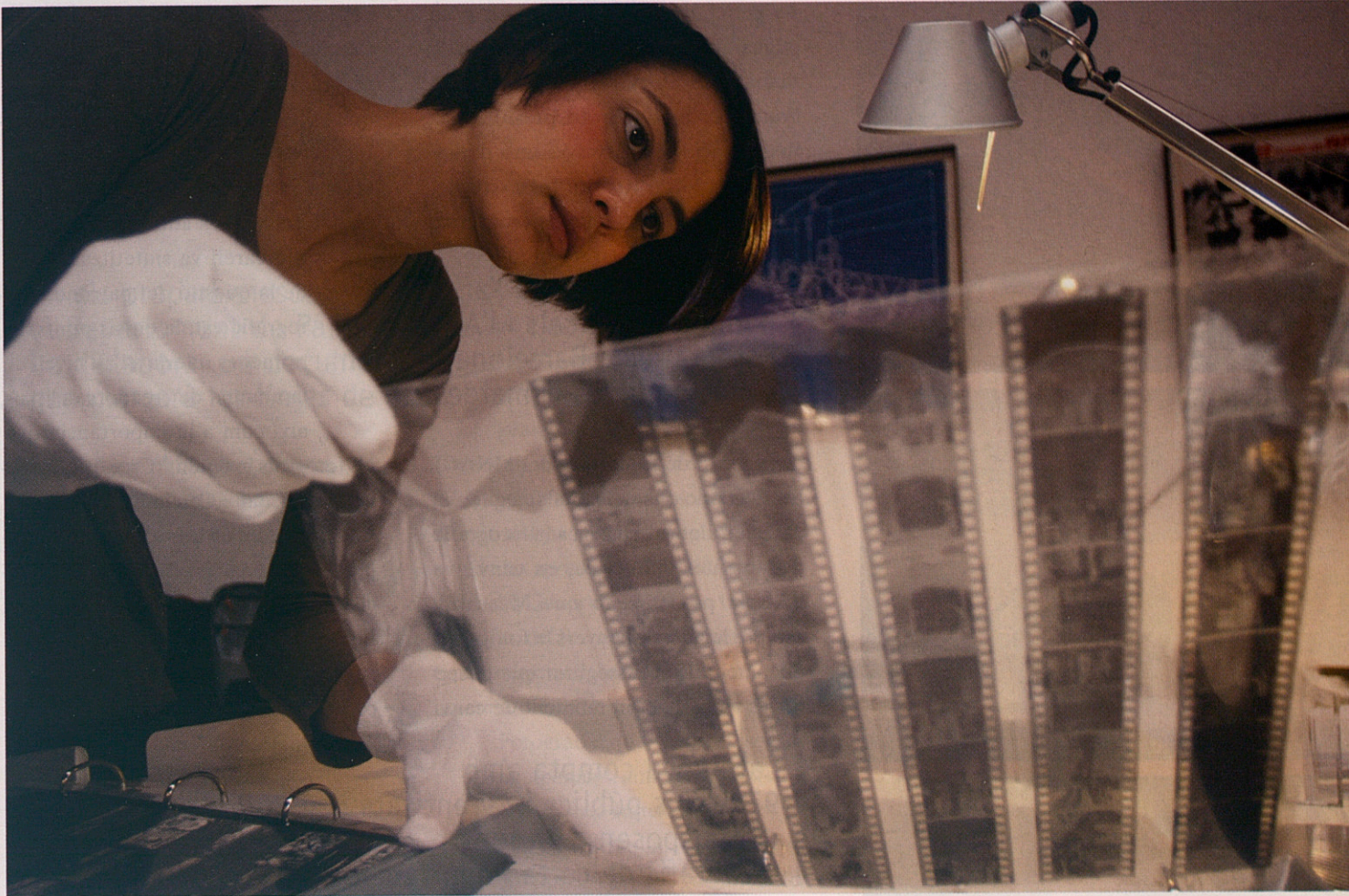
No en va, el debat entorn els llegats i els arxius de fotògrafs catalans està més viu que mai. La polseguera aixecada mesos enrere pel cas Centelles, amb institucions públiques competint entre elles pel patrimoni d'aquest conegut fotoperiodista, va evidenciar la manca d'una política clara en aquest sentit. Amb tot, aquella pugna institucional també va servir per posar un cop més sobre la taula la necessitat d'actuar urgentment en un sector que té pendent no tan sols unes directrius bàsiques, sinó també una ordenació del mateix.

Actualment, entre l'Arxiu Nacional, la Xarxa d'Arxius Comarcals i l'Arxiu Fotogràfic de Barcelona superen els deu

milions d'imatges, de les quals la majoria no estan degudament documentades i tan sols una desena part està digitalitzada. A més, cada arxiu disposa del seu propi protocol i sistema d'accés. La taula rodona va obrir-se amb una breu presentació de Montserrat Rius—documentalista, periodista i membre de la Junta de Govern del Col·legi i del Consell Nacional d'Arxius— que va recordar que el fons documental dels fotògrafs catalans té "un gran valor per al futur del país".

Per la seva part, Laura Terré, estudiosa i teòrica de la fotografia, que va actuar com a moderadora de l'acte, va apuntar que tant fotògrafs com arxivistes tenen un "neguit pel patrimoni fotogràfic". "Hem de posar ja fil a l'agulla", va dir, per després recordar que Ferran Mascarell en l'època de regidor de l'Ajuntament de Barcelona ja va mostrar una sensibilitat especial per aquests temes.

Per la seva part, Jordi Serchs, director de l'Arxiu Fotogràfic de Barcelona, va aclarir que "la fotografia no és només als arxius, també és als museus, biblioteques i altres centres patrimonials. Però el tractament arxivístic pot ser el que vetlla més pels fons, pel reconeixement dels fotògrafs i pel valor de les fotografies". Serchs va criticar que a vegades el debat mediàtic se centri "en l'adquisició del patrimoni i no pas

Una tècnica del Centre d'Estudis i Documentació del MACBA observa alguns dels negatius que acull aquesta institució pública.

en la inversió econòmica, material, tecnològica i humana per fer les feines arxivístiques indispensables com la digitalització, perquè el fons sigui consultable i accessible”.

La intervenció següent va ser la de la fotògrafa Pilar Aymerich, que va la-

La polseguera aixecada pel “cas Centelles” va evidenciar la manca d’una política definida per part de les administracions

mentar que no es coneixia prou la feina dels fotògrafs documentalistes – “a vegades sabem mirar però parlem poc” – i va recordar que aquest sector és pioner a Espanya i és un dels més destacats a Europa. Aymerich va recordar que l’arxiu d’un fotògraf “sig-

nifica la feina de tota una trajectòria professional i que, per tant, “és lícita la proposta d’una contraprestació econòmica o contractual amb l’Administració pública”. La fotògrafa veterana també va apuntar que quan es negocia per un arxiu no és el mateix fer-ho “amb els hereus que amb l’autor, que té la memòria dels esdeveniments”, gràcies a les experiències viscudes en el decurs de la feina. “Tot això té un valor afegit a les imatges i

també és important recollir-ho”, va assegurar. Tampoc es va estalviar crítiques contra l’Administració. “La política patrimonial fotogràfica dels últims trenta anys va ser quasi inexistent. Al mercat dels encants es venien arxius quasi a pes”.

Un pla estratègic sobre la taula

L’anterior conseller de Cultura, Joan Manuel Tresserras, va reunir al juliol del 2010 representants del món fotogràfic català i va encarregar al Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (CoNCA) un pla estratègic. Tal com informava *El País* el dia després de la taula rodona celebrada al Col·legi, aquest organisme tenia previst entregar a Cultura l’informe (titulat *Diagnosi de la situació actual sobre la fotografia* i pel qual s’han consultat més de vuitanta persones del sector) la primera quinzena de juliol.

Diferents moments de la taula rodona que es va celebrar a la sala d'actes del Col·legi de Periodistes el passat 23 de juny

Aymerich també va referir-se a la pugna que enfronta la fotografia artística amb la documental, citant Joan Fontcuberta (fotògraf i president de l'Associació d'Artistes Visuals de Catalunya), Jorge Ribalta (assessor del MACBA) i David Balsells (conserva-

L'Arxiu Nacional, la Xarxa d'Arxius Comarcals i l'Arxiu Fotogràfic de Barcelona superen els deu milions d'imatges

dor en cap de fotografia del MNAC), les declaracions dels quals neguen el caràcter d'obra artística a la fotografia documental. Aymerich, en canvi, va lloar la preocupació que Mascarell sempre ha mostrat envers la fotografia documental i va assegurar que el sector es troba "en un moment de canvi

Catalunya compta amb 97 arxius públics i 49 entitats que disposen d'un fons fotogràfic de certa importància

en el qual podríem construir les bases per a una fotografia responsable i per a un patrimoni que arribi al ciutadà". "En els moments de crisi –va concloure– és quan hem de propiciar que la imaginació ens porti a crear els mitjans per investigar i fer que la política fotogràfica del nostre país sigui més adient".

Els diferents arxius dispersos pel territori tenen diferències en el protocol, l'accés i la difusió dels mateixos

L'ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Ferran Mascarell va iniciar la intervenció admetent que tot aquest debat l'ha agafat massa aviat –ja fa cinc mesos i mig que és al capdavant de la Conselleria– i va recordar l'interès pel món de la fotografia. Concretament, va re-

cordar com gaudia buscant imatges a l'Arxiu Històric durant l'època de director de l'*Avenç*. "Sempre he pensat que l'*Avenç* va tenir un gran èxit sobretot per aquelles fotografies. Era una revista insòlitàment il·lustrada per a aquells temps", va afirmar el conseller.

Mascarell va sintetitzar l'estat de la qüestió del patrimoni fotogràfic català en sis punts. El primer es referia a l'alt nivell de la nòmina de creadors del país, així com a la importància que els fotògrafs hi tenen. "Crec que la contemporaneïtat a Catalunya ha tingut la fotografia com un dels elements més explícits i que ha jugat un paper més especial que en altres àmbits", va admetre. La segona idea anava lligada amb aquesta importància històrica. "Com a conseqüència de tot això –va dir– s'ha anat creant una xarxa civil de conservació en la qual hi ha 97 arxius públics i 49 entitats amb fons fotogràfic de cert relleu. Aquesta cura en tot això per part de la societat civil fa que un elevat patrimoni cultural es mantingui dispers, però raonablement ben conservat".

El tercer punt es referia al poc suport institucional al sector que ha provocat que Catalunya, a diferència del que passa en molts altres llocs, no comptés amb "aquella eina col·lectiva que els països fan servir per conservar-ne el patrimoni". Segons el conseller, el franquisme primer, i una desencertada política cultural de la Generalitat després –que va definir com "erràtica"– han portat a la situació actual en què bona part dels deures estan per fer. "Hi ha hagut molta discontinuïtat i no s'han creat institucions per defensar aquest àmbit", va reconèixer.

El quart punt anava dirigit a la pugna clàssica entre la fotografia artística i documental. Segons Mascarell, "aquests

discursos són impropis dels temps que vivim. És un debat una mica absurd. Hem de corregir el tir i interpretar que tota expressivitat és artística. Em costa imaginar una frontera entre la fotografia artística i la documental”.

El cinquè punt va ser per criticar les ad-

En els propers mesos, el Departament de Patrimoni ha d'elaborar un document que marcarà les línies de futur

ministracions públiques que en els darrers anys –no va citar el “cas Centelles”, tot i que va quedar molt clar que s’hi referia– han lluitat entre elles pel fons d’alguns fotògrafs. “És llastimós. Totes les administracions haurien de posar una mica més de sentit comú en tot això”, va admetre.

Ferran Mascarell va anunciar la intenció de crear un Centre Nacional de Fotografia

Finalment, Mascarell va arribar al sisè punt, que fa referència a l'accés als arxius existents, “que a vegades és complicat”. “Cal ordenar aquest accés, perquè algunes d’aquestes institucions que tenen fons fotogràfic no fan feina de difusió pública i cultural. Cal fer-la per treure aquests materials de la ignorància col·lectiva”, va concloure.

“Vosaltres hi heu posat el talent, nosaltres hi posarem l'ordre”, va assegurar el conseller de Cultura

UNA DEMANDA DEL SECTOR
Després d'enumerar aquests sis punts, el conseller va deixar clar que la Conselleria té la intenció de posar ordre en aquest àmbit. Per això va informar de l'encàrrec al Departament de Patrimoni –amb Joan Pluma, director gene-

ral al capdavant– de formar una comissió d'experts i professionals que en els propers mesos ha de reflexionar sobre què cal fer. Les conclusions d'aquesta comissió acabaran conformant un document “amb les idees ordenades” que, segons Mascarell, li han de permetre prendre decisions al respecte. “No sé per on bellugarà tot això –va admetre–, si bé espero tenir clar el que s’ha de fer al respecte a l'octubre d'enguany”.

Tot seguit, el conseller va ser molt explícit quan va dir que la conservació i difusió del patrimoni fotogràfic “serà una de les apostes de les polítiques culturals del Govern”. I, després, va dir les paraules de les quals es farien ressò molts mitjans de comunicació: “A mi no em molesta un Centre Nacional de Fotografia, que no ha de ser un equipament, amb un edifici, sinó que podria funcionar en xarxa, des d'on s'impulsi la conservació i la difusió del patrimoni fotogràfic”. La referència a un centre d'aquestes característiques no era gratuïta, ja que és una de les demandes del sector, fins al punt que fa més d'un any un grup de fotògrafs i experts van crear l'Associació Centre-Museu de la Fotografia per pressionar en aquest sentit.

Mascarell va admetre que per culpa de la crisi li ha tocat ser un conseller “amb pocs diners”, encara que va assegurar als assistents que gràcies al document que tindrà llest al mes d'octubre podrà desplegar diferents iniciatives. “I podrem començar a treballar els fons més problemàtics, cas a cas, en els propers 6-8 mesos”, va assegurar. També va garantir que a final d'any espera disposar del “disseny global d'una política cultural perquè Catalunya sigui una referència a nivell de la fotografia que tenim en aquest país”. Finalment, va concloure

MÀSTER EN MARKETING POLÍTICO

Estrategias y comunicación política

Curso 2011 - 2013

■ Octava edición

Curso bilingüe

Director

Gabriel Colomé

UAB
Escola de Postgrau
Universitat Autònoma de Barcelona

USC
UNIVERSIDAD DE SEVILLA
DE CIENCIAS

UGR
UNIVERSIDAD DE GRANADA

Coordinación y gestión:

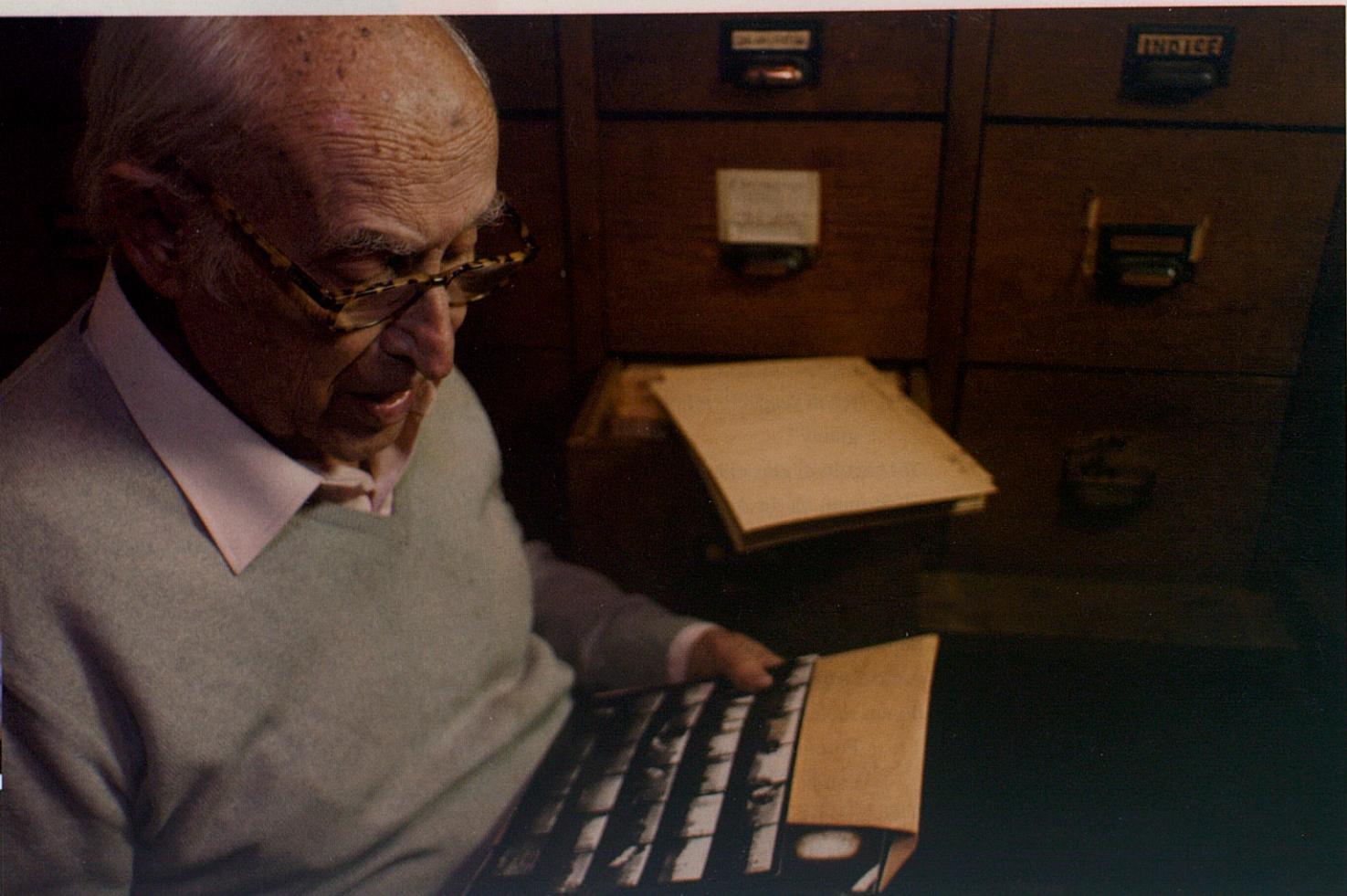
ICPS
Institut de Ciències Polítiques i Socials
Adscrit a la Universitat Autònoma de Barcelona

En col·laboració amb:

Diputació de Barcelona
Departament de Ciència Política i Dret Públic, UAB
Departament de Periodisme i Ciències de la Comunicació, UAB

www.icps.cat/masters.asp
www.icps.cat/postgraus.asp

c/ Mallorca, 244, pral.
08008 Barcelona
Tlf. 934871076 (Mercè Sala)
c/e salamm@diba.cat

Oriol Maspons, tot un referent de la fotografia documental catalana, observa part del seu arxiu personal.

amb una frase que resumia tota la ponència: “Vosaltres hi heu posat el talent i nosaltres hi posarem l’ordre”.

DIVERSES PREOCUPACIONS

Un cop Ferran Mascarell va finalitzar la seva intervenció, molts assistents a l’acte van prendre la paraula, la millor prova de l’interès que desperta el tema en el sector.

La majoria d’ells van lloar les paraules i intencions del nou conseller de Cultura, tot i que van aprofitar l’ocasió per abordar altres aspectes que Mascarell no havia abordat al llarg de la seva intervenció.

Així, Miquel Galmes (president de l’Institut d’Estudis Fotogràfics de Catalunya) va recordar la importància de no descontextualitzar els arxius locals,

Victoria Combalía (crítica d’art i col·leccionista) i Lluís Salom (de la UPIFC Sindicat de la Imatge) van criticar la demanda de donacions altruistes als fotògrafs. Aquest últim també va aprofitar la seva intervenció per lamentar-se de la situació precària en

Els drets d’autor, la xarxa d’arxius locals i la precarització de la feina són alguns dels temes que preocupen el sector

què es troba una part important de la professió.

Per la seva part, Luis Ruiz (director general del laboratori Manual Color) i l’advocat i historiador Josep Cruanyes van recordar la importància de la defensa dels drets d’autor en el sector.

D’altra banda, Joan Roig (president Associació de Fotògrafs Professionals d’Espanya) i Coral Majó (esposa d’Oriol Maspons) van demanar que els fotògrafs documentalistes també tinguin representació en la comissió del Departament de Patrimoni –Mascarell es va comprometre a fer-ho–, mentre que Ferran Peracho (director de la galeria Valid Foto) va recordar la importància que també tenen molts col·leccionistes privats en la conservació del patrimoni fotogràfic.

Aquestes tan sols van ser algunes de les nombroses intervencions d’un acte que, si es compleixen les intencions anunciades pel conseller, pot marcar un punt d’inflexió en la defensa del patrimoni fotogràfic català.